
V
B J
C

Actum in Curia Regia Varsaviensi Die Vigesima Quinta Mensis Septembris Anno Domini Millesimo Septingentesimo Septuagesimo Sexto.

AD Officium & Acta praesentia Castrensia Capitanealia Varsaviensia personaliter Veniens Magnificus Adamus Cieciszewski Venator Terrae Liven: Confaederationis Generalis & Comitiorum Ordinariorum Regni Secretarius, Eidem Officio & Actis Ejus Sancitam Constitutionem infrascriptam obtulit & ad ingrossandum in Acta praesentia porrexit, Tenoris Talis: Powinności y Władza Departamentow w Radzie przy Boku Naszym Nieustaiącey, oraz tłumaczenie Oboiętności Prawa Tysiąc Siedmset Siedmdziesiąt Piątego. Ustawy teyże Rady. Przywodząc do Exekucyi Artykuł Szosty Aktu ninieyszey Konfederacyi Generalney Oboyga

 Naro-

Narodow, ktory ma zá Cel dobrą Harmonią, między rożnemi Magiſtraturami Rzeczypoſpolitey, y zupełne od niżſzych dla wyżſzey uſzanowanie y poſłuſzeńſtwo, Stanowiemy: iż Rada przy Boku naſzym Nieuſtaiąca, zoſtaiąc złożona z Oſob Trzydzieſtu Sześciu Spoſobem w Prawie Roku Tyſiąc Siedmſet Siedmdzieſiąt Piątego, Opiſanym Departamenta w niey będą miały naſtępuiącą władzę.

Primo. Departament Intereſſow Cudzoziemſkich, zachowuiąc onego przy Władzy, ktora mu ieſt wzwyż wſpomnionym Prawem nadana, będzie miał nad to moc Negocyowania, y traktowania z Zagranicznemi Potencyami o Traktaty Handlowe tylko naypożytecznieyſze dla Kraiu, y dla wſzyſtkich Obywatelow, ktorych Handlowi żadna niema bydź uczyniona przeſzkoda, ktore, My Krol za Zdaniem Rady Nieuſtaiącey in pleno między Seymem, a Seymem zawierać moc, mieć będziemy. y takowe Traktaty w przytomności Nas Krola konkludowane bydź powinny.

Secundo. Departament Policyi nadto, co mu ieſt powierzono Prawem Roku Tyſiąc Siedmſet Siedmdzieſiąt Piątego będzie miał moc Examinowania Rachunkow wſzyſtkich Miaſt Krolewſkich, podług Praw dawnych y obracania dochodow, na rozrządzenie Policyi naypożytecznieyſze. Będzie mogł zawierać Kontrakty z Kompaniami, co do Miaſta Warſzawy tylko, do zamyſłow potrzebnych w materyi Policyi za Zdaniem Rady in Pleno, bez wyciągania nowych Podatkow y nieprzeſzkadzaiąc Handlom w Kraiu przez Obywatelow prowadzonym. Na Sądach Marſzałkowſkich będą ſię mogli zawſze znaydować Marſzałkowie Oboyga Narodow przytomni, w Warſzawie cum voce activa, a Primus in Ordine prezydować będzie. Do tychże Sądow także Aſſeſſorow Prezyduiący Marſzałek, Miniſter dobierać ſobie będzie, ſpoſobem w Prawie Tyſiąc Siedmſet Sześćdzieſiąt Szoſtego Opiſanym.

Tertio. Departament Woyſkowy w Radzie Nieuſtaiącey będzie reprezentować od tąd Kommiſſyą Woyſkową tak, iak ieſt Prawem Roku Tyſiąc Siedmſet Sześćdzieſiąt Czwartego opiſana, z Obiaśnieniem w Artykułach naſtępuiących.

Primo. Departament Ten wydawać będzie wſpolnie z WW. Hetmanami Wielkiemi y Polnemi Oboyga Narodow, ktorzy wſzyſcy na Departamencie Woyſkowym zaſiadać, Prawo mieć będą, in Pleno zaś Rady, ten tylko z Hetmanow, ktory podług Opiſu Konſtytucyi Tyſiąc Siedmſet Siedmdzieſiąt Piątego obrany będzie na Seymach, mieyſce mieć ma, wſzyſtkie Ordynanſe potrzebne do ſłużby woyſk Oboyga Narodow: Co ſię tycze ćwiczenia muſztry

ſztry, y karności Woyſk w Ich Kwaterach, ale żadna Kommenda nie będzie mogła bydź ruſzona z Garnizonow ſwoich, tylko za zdaniem Rady in Pleno: ktore to Ordynanſe pierwſzego Gatunku w przytomności na Seſſyi Departamentu Woyſkowego, ktorego z WW, Hetmanow przez Niego iednego tylko do Woyſka Oboyga Narodow, a w przytomności dwoch z Oboyga Narodow Hetmanow, Koronnego do Woyſka Koronnego, a Litewſkiego, do Woyſka Litewſkiego podpiſane będą. A w nieprzytomności Ich przez Pierwſzego in Ordine do Woyſk Oboyga Narodow.

Secundo, Płaca Woyſkom Oboyga Narodow czynić ſię będzie zupełnie przez Kommiſſye Skarbowe Oboyga Narodow, porządkiem, na teraźnieyſzym Seymie uſtanowionym. Departament Woyſkowy przyſyłać będzie na każdą Rathę, Stan Woyſk Oboyga Narodow tymże Kommiſſyom, w raz z Extraktem Przyſięgi każdego z Kommendantow lub Plenipotentow rożnych Korpuſow w ſłużbie Rzeczypoſpolitey.

Tertio. Co ſię tycze Sądow, Departament ten Woyſkowy rozſądzać będzie Sprawy między Woyſkowemi wſzyſtkiemi bez Excepcyi w materyach wypływaiących z ſłużby, tudzież Sprawy między Obywatelem, y Woyſkowym, ieżeli będą o ſłużbę y Exceſſa, nayprzod w Regimentach. y Partyach Woyſk Oboyga Narodow w Kryſrektach, a potym per appellationem do Sądow tego Departamentu należyć maią, a na tychże Sądach Piſarze Polni, Strażnicy, y Oboźni Wielcy Oboyga Narodow, Generałowie Artyleryi, Generałowie Inſpektorowie, (ktorzy między Urzędnikami Oboyga Narodow, po Oboźnych Wielkich Rangę miec będą) y Strażnicy, y Oboźni Polni Oboyga Narodow zaſiadać mogą, a z tych wſzyſtkich Komplet przynaymniey pięciu na Sądach Woyſkowych bydź powinien. Sprawy Cywilne zaś między Obywatelem, a Woyſkowym należyć od tąd będą do Sądow Ziemſkich Grodzkich y Mieyſkich, podług Kondycyi Oſob, Salva Appellatione do Sądow ultimarum Inſtantiarum podług Praw powſzechnych Kroleſtwa.

Quarto. Zoſtanie przy tym Departamencie moc wydawania potrzebnych Ordynanſow, do Woyſk Oboyga Narodow, dla Exekucyi Dekretow wſzyſtkich Juriſdykcyi podług Reguł Konſtytucyi Tyſiąc Siedmſet Sześćdzieſiąt Oſmego. Titulo: Exekucya Dekretow przepiſanych, uchylaiąc co do tego Punktu Prawo tegoż ſamego Seymu przeciwne pod Tytułem: Złączenie Trybunałow, a Departament nie będzie mogł nigdy odmowić podobnych Exekucyi.

Quinto. Nakoniec Departament Ten, czynić będzie nam Krolowi, y Radzie przy Boku Naſzym Nieuſtaiącey in pleno Rapporta, nie tylko te, ktore ſą Prawem Tyſiąc Siedmſet Siedmdzieſiąt

 Piątego

Piątego przepiſane, ale też y te wſzyſtkie, y w ten czas kiedy Rada wyciągać będzie. Ale co ſię tycze Dekretow w Sprawach do Sądow Woyſkowych należących, w tym Departamencie wypadłych, Rada Nieuſtaiąca nie będzie miała mocy, ani Ich odmieniać, ani Ich uchylać.

Sexto. Cztery Regimenta Gwardyi Korotonney, y Wielkiego Xięſtwa Litewſkiego powrocą pod Zwierzchność Nas Krola tak, iak było w Roku Tyſiąc Siedmſet Sześćdzieſiąt Czwartym.

Septimo. Do wſzyſtkich Szarży Woyſkowych Oboyga Narodow utriuſq; Authoramenti bez Eycepcyi, aż do naymnieyſzego Officyera Subalterna łącząc w to Strażnikow y Oboźnych Polnych Oboyga Narodow, My Krol mianować y Patentować będziemy, Szefowie Regimentow przyſyłać nam będą za każdym Wakanſem Opis ſtarſzeńſtwa, y Rekomendacye ſwoie favore Officyerow, ktorzyby więcey zaſług, lub zdolności mieli, z pomiędzy ktorych My wybierać będziemy, a Departament Woyſkowy Każe publikować Woyſku bez oppozycyi wſzyſtkie Patenta Naſze, Rotmiſtrze Chorągwi Polſkich zoſtaną przy dawnym Prawie nominowania Towarzyſzow, y Officyerow, a tych Officyerow My patentować będziemy, Departament Woyſkowy zaś nie będzie mogł odmowić tym Nominacyom Forſztelacyi.

Octavo. Znoſiemy zupełnie Przyſięgę poſłuſzeńſtwa wykonaną Wielmożnemu Hetmanowi Wielkiemu Koronnemu w Roku Tyſiąc Siedmſet Siedmdzieſiąt Piątym, y rozkazuiemy, ażeby całe Woyſko Rzeczypoſpolitey po rozwiązaniu ninieyſzey Konfederacyi Generalney Oboyga Narodow wykonało Przyſięgę Rothą Tyſiąc Siedmſet Sześćdzieſiąt Czwartego przepiſaną.

Nono. Rewizye Woyſk wſzyſtkich czynić ſię będą w ten czas, iak ſię zdawać będzie Radzie Nieuſtaiącey in pleno, zawſze przez oſoby, ktore taż Rada na ten koniec mianować będzie

Decimo. Nowy Regulament Woyſka publikowany przez WW. Hetmanow Wielkich w Roku Tyſiąc Siedmſet Siedmdzieſiąt Piątym, oddany będzie do roſtrząśnienia Radzie Nieuſtaiącey in pleno, z mocą odmienienia y poprawiania tego wſzyſtkiego, coby być mogło oſobliwie względem Lokacyi Woyſk nayużytecznieyſzego, dla całego Kraiu, uwalniaiac na zawſze od Lokacyi Woyſka Dobra ziemſkie y ſtołowe, chyba tam, gdzie ſami Dziedzice w Dziedzicznych y adminiſtratorowie Dobr ſtołowych o nie proſić będą, Pograniczne zaś Dobra choć Ziemſkie Lokacyi podpadać powinny według potrzeby na Furwachty lub Luki.

Quarto

Quarto. Departament Sprawiedliwości niemogąc się wdawać podług Prawa teraźnieyszego Seymu w żadną moc Sądową, będzie miał pro objecto Artykuły następuiące.

Primo. Examinować będzie wszystkie Memoryały y skargi Obywatelow, iako też odpowiedzi z iedney, y z drugiey strony, ktore do Rady Nieustaiącey zaniesione będą, wyłączaiąc sprawy y Processa między Obywatelami około dobr Ziemskich y Krolewskich do Jurisdykcyi przyzwoitych należące dla rozsądzenia tych memoryałow y skarg, przez Sądy Seymowe, y podawać ie będzie Radzie in pleno, ktora w tey mierze rezolucye swoie wydawać będzie, podług Opisu Prawa teraźnieyszego Seymu, y Ordynacyi Sądow Seymowych, tudzież warunku Prowincyi Wielkiego Xięstwa Litewskiego, względem teyże Ordynacyi osobną Konstytucyą opisanego.

Secundo. Będzie miał baczność aby Jurisdykcya Marszałkowska, y Asessorskie miały zawsze swoich podług Prawa Tysiąc Siedmset Sześćdziesiąt Szostego Assessorow, y aby ciż Assessorowie w obydwoch Jurisdykcyach powinności dopełnili, a w Assessoriach Oboyga Narodow sprawy Mieyskie między Mieszczanami tylko podczas Regestrow do ktorych należą Assessorowie brane nie były.

Quinto. Departament Skarbowy zostaiąc przy władzy, ktora mu iest Prawem Tysiąc Siedmset siedmdziesiąt Piątego nadana, zachowuiąc w całości obydwie Kommissye skarbowe przy Prawach y powinnościach, ktore im dawnemi y teraźnieszego Seymu Prawami przepisane są, będzie mogł Examinować, y podawać do Approbaty Rady in pleno, kontrakty oprocz wszelkich monopoliow z rożnemi kompaniami, ktore się nadgłoszą ku pożytecznym zamysłom dla Kraiu, y do wynalezienia wszelkiego gatunku kruszcow & Foscillium nieprzeszkadzaiąc Dziedzicom, Dobrom stołowym y Possessorom Dobr Krolewskich w rozrządzeniu Fabryk zaczętych, lub zaczynać się mogących, sine praejudicio quorumvis proprietariorum Fundi własności, y użytku, a ktorych Decyzye według Praw dawnieyszych były zlecone Kommissyom Skarbowym obciążonym teraz tylu innemi czynnościami, Uregulowawszy tym sposobem moc y Granice każdego Departamentu w Radzie Nieustaiącey sądziemy ieszcze rzeczą potrzebną obiaśnić rożne artykuły Prawa Tysiąc Siedmset Siedmdziesiąt Piątego tyczące się teyże Rady, y ktore będąc za dysputowane, wyciągaią wyroku ninieyszego Seymu.

Primo. Marszałek Rady będzie miał mieysce wszędzie przed wszystkiemi Urzędnikami Oboyga Narodow.

Secundò. Do urzędow wakuiących przez śmierć lub Rezygnacyą wszystkich Senatorow Duchownych, y Swieckich, iako też wszystkich Ministrow Oboyga Narodow, oprocz tych Ministeriow, ktore Prawem Tysiąc Siedmset Siedmdziesiąt Piątego do szafunku Nas Krola są zostawione, Rada Nieustaiąca wybierać będzie z pomiędzy Konkurrentow do tego wakansu trzech Kandydatow, z ktorych My Krol iednego wybierzemy podług upodobania naszego. Gdyby iednak ktory z Przewielebnych Biskupow żądał sobie obrać za życia swego Koadiutora, My Krol nie damy mu do tego pozwolenia, chyba za zdaniem Rady przy Boku naszym Nieustaiącey, czyli per Unanimitatem, czyli per pluralitatem do wyboru osoby.

Tertio. In Casu nieprzytomności Kanclerza, ktoryby zasiadał w Radzie Nieustaiącey, Pieczęć rzeczoney Rady oddana będzie Marszałkowi stanu Rycerskiego do Expedycyi.

Quarto. Konsyliarze Rady Nieustaiącey, będąc obowiązani do sześciumiesięcznego mieszkania, każdego Roku podczas Funkcyi swoiey w Warszawie, y do znaydowania się regularnie na Sessyach Rady, oprocz przypadku choroby prawdziwey gdyby tym powinnościom zadosyć nie czynili, będą pierwszy raz rekwirowani, Senatorowie per primum in ordine, a Konsyliarze ordinis Equestris przez Marszałka Rady, drugi raz napomnieni przez Radę in Pleno na Pismie, a trzeci raz oddaleni od swey Funkcyi, a inszy Konsyliarz obrany będzie natychmiast per vota secreta, podług formy przepisaney ex ordine y Prowincyi z ktorey był Konsyliarz oddalony.

Quinto. Kiedy Minister Prezyduiący w swoim Departamencie na Sessyi znaydować się nie będzie, Primus ex ordine z Senatu, lub ex equestri ordine Jego mieysce zastąpi.

Sexto. Kondemnaty otrzymane y prezentowane w przod, nim Konsyliarz obrany przysięgę wykona, przeszkadzać mu będą do Funkcyi, ale gdy iuż będzie in Exercitio oney, żadna kondemnata Exkludować Go od Rady nie będzie mogła.

Septimo. Gdyby podczas Seymu wyciągała potrzeba, a żeby ktory Konsyliarz stanu Rycyrskiego był obowiązany mowić, dla usprawiedliwienia Rady Nieustaiącey, lub explikowania Jey rezolucyi, prosić będzie tak, iak Posłowie Marszałka Seymowego o Głos, a to po usprawiedliwieniu się Rady Nieustaiącey przed Deputacyą Rzeczypospolitey.

Octavo. W Nieprzytomności Marszałka Rady, Primus in ordine z stanu Rycerskiego z Prowincyi, z ktorey iest Marszałek, zastąpi mieysce, y Funkcyą Jego wykonywać będzie.

Nonyo Gdyby ktora osoba przytomna ' lub nie przytomna wybrana za Konsyliarza na Seymie, nie chciała się podiąć tey Funkcyi, powinna się determinować, w czasie sześciu tygodni, po ktorym terminie Rada in pleno przystąpi do Elekcyi trzech Kandydatow ex eodem ordine & Provincia z ktorey był nie akceptuiący Funkcyą a My Krol Jednego ze Trzech wybierzemy. A. Mokronowski M. G. K. K. y Seymowy. A, Ogiński M. K. G. W. X. Litt. y Seymowy Manu propria, Michał Xiąże Poniatowski B. Pł. Deputat do Konstytucyi z Senatu Manu propria. J Stempkowski Kaszt. Kski Z. M. P. August Xiąże Ordynat Sułkowski Wda. Kal. ex Senatu Dep. z Prow. WP. Antoni Giełgud Kasztelan Zmudzki ex Senatu Dep z Prow. W. X. Litt Manu propria. J. Małachoski Refer. Korn. Poseł Woiewodztwa Sandomir, Deputat do Konst: z Prow. MałoPolskiey K. Z. Lipinski Podkom, Latyczewski, Poseł z Wstwa Podol: Deputat do Konstytucyi z Prowincyi MałoPolskiey manu propria. Maciey Sobolewski Pisarz Ziemski Grod. Warsz. Poseł Woiewodztwa Mazow: Deputat do Konstytucyi z Prowincyi Wielkopolskiey. Jozef Mikorski Podkomorzy y Poseł Gostyński Deputat do Konstytucyi z Prow. Wiel. manu propria. Stefan Dominik Romer Podkomorzy y Poseł Wdztwa Trockiego, Deputat do Konstyt. z Prowincyi Litew. Kazimierz Wolmer Sędzia Ziemski Poseł Pow: Grodgo Deputat do Konstytucyi z Prowincyi Litewskiey manu propria. Post cujus quidem Constitutionis superius præinsertiæ in acta præsentia Ingrossationem, originale Ejusd: Eidem offerenti (prævia Officij sui quietatione) est Extradictum.

M. Sobolewski N. P. C.   **PUCHAŁA**

mpp.

Lectum per Gosniewski

Biblioteka Jagiellońska
stdr0023775

